

Οι αλλαγές του Ν. 4782/2021 στις δημόσιες συμβάσεις και το νέο ένδικο βοήθημα αίτησης αναστολής για την ακύρωση της πράξης στο ίδιο δικόγραφο

Θεόδωρος Φαλελάκης,
Προπτυχιακός Φοιτητής Νομικής ΔΠΘ

Στον 21ο αιώνα η Δημόσια Διοίκηση συνιστά πλέον έναν μηχανισμό με πολυσχιδή και συνεχή διοικητική δραστηριότητα και πολύπλοκες οργανωτικές μορφές, με τη δράση της οποίας δημιουργούνται πλείστες έννομες σχέσεις που συνδέουν τους απλούς πολίτες με τον κρατικό μηχανισμό προς σκοπό δημοσίου συμφέροντος. Μία από τις δράσεις της διοίκησης είναι η σύναψη δημοσίων συμβάσεων. Ο όρος «δημόσια σύμβαση» αναπτύχθηκε από τον ενωσιακό νομοθέτη και απαντάται στη διάταξη του άρ. 2 § 1 περ. 5 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ. Σύμφωνα με αυτό, ως «δημόσιες συμβάσεις» νοούνται οι συμβάσεις εξ επαχθούς αιτίας οι οποίες συνάπτονται γραπτώς μεταξύ ενός ή περισσότερων οικονομικών φορέων και μιας ή περισσότερων αναθετουσών αρχών και έχουν ως αντικείμενο την εκτέλεση έργων, την προμήθεια προϊόντων ή την παροχή υπηρεσιών. Με τον ευρύ αυτόν ορισμό καλύπτονται ποικίλες συμβάσεις παρά τις διαφοροποιήσεις τους, και υπάρχει ένας κοινός ορισμός για όλα τα κράτη-μέλη,

ανεξάρτητα από το νόημα που προσδίδουν αυτά στις εσωτερικές τους έννομες τάξεις¹.

Ο εθνικός νομοθέτης άργησε πολύ να ρυθμίσει το ζήτημα των δημοσίων συμβάσεων και χρησιμοποίησε για πρώτη φορά τον όρο «συμβάσεις δημοσίων έργων» με το π.δ. 23/1993, ενώ ξεκάθαρα την έννοια «δημόσια σύμβαση» μόλις στον Ν. 4281/2014, ο οποίος δεν εφαρμόστηκε καθώς καταργήθηκε από τον Ν. 4412/2016. Η διαφορά των δημόσιων συμβάσεων από τις άλλες συμβάσεις είναι ότι αυτές εμπίπτουν στους κανόνες των Οδηγιών 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ, εφόσον συνάπτονται από συγκεκριμένους φορείς και έχουν ως αντικείμενο έργο - προμήθεια - υπηρεσία, ανεξαρτήτως των άλλων προϋποθέσεων που μπορεί να θέτουν τα εθνικά δίκαια σχετικά με τον έλεγχο αυτών των συμβάσεων. Σύμφωνα με την νομολογία του ΔΕΚ, σκοπός των Οδηγιών περί δημοσίων συμβάσεων είναι τόσο η αποσόβηση του κινδύνου να προτιμηθούν οι ημεδαποί υποβάλλοντες προσφορά ή οι υποψήφιοι κατά τη σύναψη οποιασδήποτε συμβάσεως στην οποία προβαίνουν οι αναθέτουσες αρχές², όσο και ο

¹ Χρήστος Παν. Δετσαρίδης, Η προδικαστική προσφυγή στο στάδιο ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων, Εκδ. Σάκουλας, Αθήνα - Θεσσαλονίκη, 2019, σελ. 10.

² Στο άρ. 2 § 1 περ. 1 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, και αντίστοιχα το ίδιο άρ. του Ν. 4412/2016 η αναφορά σε δημόσιους οργανισμούς διευρύνει το πεδίο των φορέων, καθώς ο οργανισμός δημοσίου δικαίου περιλαμβάνει κάθε άλλο νομικό πρόσωπο που δεν

αποκλεισμός του ενδεχομένου ένας οργανισμός ο οποίος χρηματοδοτείται ή ελέγχεται από το κράτος, από τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης ή από άλλους οργανισμούς δημοσίου δικαίου, να καθορίζει τη στάση του με βάση εκτιμήσεις μη οικονομικής φύσεως³.

Μετά την τροποποίηση της Οδηγίας 89/665/ΕΟΚ⁴ με την Οδηγία 2007/66/ΕΚ, εκδόθηκε ο Ν. 3886/2010, ενώ ο Ν. 4412/2016 και οι αντίστοιχες Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ τις οποίες ενσωμάτωσε, άλλαξαν ριζικά το πλαίσιο έννομης προστασίας των δημοσίων συμβάσεων. Μάλιστα, με τον Ν. 4412/2016 προβλέπεται ενιαία ρύθμιση των δημοσίων συμβάσεων στο στάδιο που προηγείται της σύναψης, δηλαδή στη διαδικασία ανάθεσης, αδιαφόρως αν η αξία τους υπερβαίνει τα κατώφλια των Οδηγιών, ενώ συστήνεται με τη μορφή Ανεξάρτητης Διοικητικής Αρχής, της λεγόμενης Ανεξάρτητης Αρχής Προδικαστικών Προσφυγών (ΑΕΠΠ). Η ΑΕΠΠ έχει ως έργο την επίλυση των διαφορών που ανακύπτουν κατά το στάδιο που προηγείται της σύναψης των συμβάσεων δημοσίων

έργων, προμηθειών και υπηρεσιών, ύστερα από την άσκηση προδικαστικής προσφυγής σύμφωνα με το άρ. 347 Ν. 4412/2016. Συνομολογείται δε ότι η προδικαστική προσφυγή είναι ενδικοφανής, γεγονός που αποκλείει την άσκηση άλλων διοικητικών προσφυγών⁵, ενώ αποτελεί διαδικαστική προϋπόθεση για την εν συνεχεία άσκηση αίτησης δικαστικής προστασίας, και δη τόσο της αιτήσεως αναστολής, όσο και της αιτήσεως ακυρώσεως⁶. Επήλθαν πολλές τροποποιήσεις στον Ν. 4412/2016 με μία από τις πιο ριζικές να είναι αυτή του Ν. 4782/2021.

Το ένδικο βοήθημα της αίτησης αναστολής και ακύρωσης του άρ. 372 όπως τροποποιήθηκε από τον Ν. 4782/2021

Μετά την έκδοση απόφασης από την ΑΕΠΠ οι νομιμοποιούμενοι διάδικοι ασκούν δικαστική προσφυγή ενώπιον του δικαστηρίου για την παροχή δικαστικής έννομης προστασίας στο στάδιο που προηγείται της σύναψης της σύμβασης. Με τον Ν. 4782/2021 επήλθε τροποποιήθηκε

είναι Δημόσιο, ΝΠΔΔ, ΟΤΑ, μπορεί να έχει οποιαδήποτε οργάνωση ιδιωτικού δικαίου (π.χ. επιχείρηση θέρμανσης - βλ. απόφαση ΔΕΚ - C-393/06 - Ing. Aigner, Wasser, www.curia.europa.eu, πρβλ. και αναφορά στην υπόθεση από τον Δημήτριο Γ. Ράικο, Δίκαιο Δημοσίων Συμβάσεων, Εκδ. Σάκκουλας Αθήνα - Θεσσαλονίκη, Γ' έκδ., 2019, σελ. 201.). Αποτέλεσμα αυτού είναι οι συμβάσεις που δεν θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως διοικητικές γιατί λείπει το οργάνικό κριτήριο, να υπόκεινται στον Κανονισμό ως δημόσιες συμβάσεις.

³ Βλ. αποφάσεις ΔΕΚ, C-337/06 - Bayerischer Rundfunk, σκέψη 36, C-380/98 - University of Cambridge, σκέψη 17, C-44/96 - Mannesmann Anlagenbau Austria, σκέψη 33, C-360/96 - BFI Holding, σκέψεις 42 - 43, www.curia.europa.eu.

⁴ Ο ενωσιακός νομοθέτης προέβλεψε στην Οδηγία 89/665/ΕΟΚ ένα minimum πλαίσιο προστασίας κατά τη διαδικασία ανάθεσης των δημοσίων συμβάσεων. Ο εθνικός νομοθέτης με την πεποίθηση ότι το άρ. 52 του π.δ. 18/89 κάλυπτε επαρκώς τις επιταγές της οικονομικής Οδηγίας αδράνησε και δεν προέβη στην ενσωμάτωσή της (πρβλ. Χρήστος Παν. Δετσαρίδης, ό.π., σελ. 222),

παρά μόνο αργότερα, μετά την καταδίκη της Ελλάδας από το ΔΕΚ (βλ. απόφαση ΔΕΚ, C-236/95 - Commission of the European Communities v Hellenic Republic, www.curia.europa.eu), μετέφερε στο εσωτερικό δίκαιο με το Ν. 2522/1997 την επιζητούμενη προσωρινή έννομη προστασία στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων.

⁵ Βλ. Χρήστος Παν. Δετσαρίδης, ό.π., σελ. 351. Παρά το γεγονός ότι αποτελεί ενδικοφανή προσφυγή και, παράλειψη της υποχρέωσης της διοίκησης να ενημερώσει τον θιγόμενο οικονομικό φορέα για το δικαίωμα άσκησης ενδικοφανούς προσφυγής τυχόν θα θεράπευε την μη άσκησή της, κατά παρέκκλιση στις δημόσιες συμβάσεις υπάρχει τεκμήριο γνώσης του δικαιώματός του δεδομένου ότι συμμετέχει σε διαγωνισμό για την ανάθεση της δημόσιας σύμβασης και δεν μπορεί ευλόγως να γίνει δεκτό ότι αγνοεί τις διατάξεις για τη δικαστική του προστασία. Βλ. 876/2013 ΣτΕ Ολ. σκέψη 6 και Χρήστο Παν. Δετσαρίδη, ό.π., σελ. 355. Για τον ενδικοφανή χαρακτήρα, πρβλ. 2093/2020 ΣτΕ, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

⁶ Βλ. 2631/2020, 780/2019 ΣτΕ, όλες διαθέσιμες σε ΤΠΝ ΝΟΜΟΣ.

ουσιωδώς η δικαστική προστασία που ρυθμίζεται στο άρ. 372.

Ενεργητική και παθητική νομιμοποίηση

Σύμφωνα με το άρ. 372 § 1 εδ. α' καθορίζεται η ενεργητική νομιμοποίηση με το έννομο συμφέρον να λειτουργεί ως παράμετρος της. Το έννομο αυτό συμφέρον το έχει κατ' αρχήν ο κάθε ένας διαγωνιζόμενος εκ της ιδιότητας του ως υποψήφιος προς ανάθεση της σύμβασης και του οποίου η προσφυγή απορρίφθηκε⁷. Το έννομο συμφέρον όμως δε και κατά την ερμηνεία της διάταξης αφορά στην άσκηση αυτού καθεαυτού του ενδίκου βοηθήματος του άρ. 372 και περιορίζεται μόνο στους διαγωνιζόμενους που προβάλλουν λόγους που εμπεριέχονται στο Με την άσκηση της προδικαστικής προσφυγής ενώπιον της ΑΕΠΠ ο θιγόμενος οικονομικός φορέας μπορεί να αιτηθεί τη διαπίστωση της παράλειψης ή του μη νομίμου της πράξης της αναθέτουσας αρχής, δικόγραφο και συνίστανται σε πράξεις από τις οποίες υπάρχει υφιστάμενη ή ενδεχόμενη ζημία συνδεόμενη αναγκαιώς και σωρευτικώς με παραβίαση της νομοθεσίας περί δημοσίων συμβάσεων. Σε αυτές τις περιπτώσεις μάλιστα διαφορών περί την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων δίνεται η δυνατότητα σώρευσης των ενδίκων βοηθημάτων προσωρινής και οριστικής δικαστικής προστασίας σε ενιαίο δικόγραφο για λόγους δικονομικής απλοποίησης και επιτάχυνσης της διαδικασίας⁸. Με την έκδοση της απόφασης της ΑΕΠΠ στο κοινό αυτό δικόγραφο ζητείται αφενός η αίτηση αναστολής της εκτέλεσης της πράξης (άρα και εν τέλει της υπογραφής της σύμβασης) και ακύρωσης των αποφάσεων της ΑΕΠΠ. Άρα προσβαλλόμενες πράξεις με αίτημα ανασταλτικό και ακυρωτικό είναι αυτές που εκδίδει η ΑΕΠΠ επί των προδικαστικών προσφυγών σύμφωνα με το

άρ. 367 Ν. 4412/2016, συμπεριλαμβανομένων δηλαδή τόσο των αποφάσεων που απορρίπτουν ή δέχονται την προσφυγή, όσο και αυτών που απορρίφθηκαν σιωπηρώς κατοπιν άπρακτης παρέλευσης της 20 ήμερης αποκλειστικής προθεσμίας απόφασης της ΑΕΠΠ σύμφωνα με το άρ. 367 § 1. Έτσι, έννομο συμφέρον κατ' αρχήν έχει ο υποψήφιος ανάδοχος υπό τις ως άνω προϋποθέσεις κατά της απορριπτικής απόφασης της ΑΕΠΠ. Δικαίωμα όμως άσκησης του ως άνω ενδίκου βοηθήματος κατ' άρ. 372 § εδ. β' έχει και η αναθέτουσα αρχή της οποίας ελέγχθηκε η πράξη, αν η ΑΕΠΠ κάνει δεκτή την προδικαστική προσφυγή. Προφανώς, αν γίνει δεκτή στερείται εννόμου συμφέροντος ο αιτών την προδικαστική προσφυγή καθώς απαιτείται ζημία και όχι ωφέλεια για την θεμελίωση του εννόμου συμφέροντος. Ο Ν. 4782/2021 προσέθεσε σε αυτό το εδάφιο ότι δικαίωμα ενεργητικής νομιμοποίησης έχει και ο οικονομικός φορέας του οποίου η προδικαστική προσφυγή έχει γίνει εν μέρει δεκτή. Προφανώς σε αυτή την περίπτωση το ένδικο βοήθημα θα αφορά κατά το μέρος που δεν έγινε δεκτή η σχετική προδικαστική προσφυγή και όχι για το υπόλοιπο που στερείται εννόμου συμφέροντος.

Στα δύο τελευταία εδάφια του άρ. 372 § 1 τα οποία προστέθηκαν με τον νέο νόμο ρυθμίζονται ζητήματα παθητικής νομιμοποίησης, ανάλογα με το εάν η προσβαλλόμενη απόφαση της ΑΕΠΠ αποδέχθηκε ή απέρριψε την προδικαστική προσφυγή. Έτσι, προβλέπεται ότι όταν απορρίπτει την προδικαστική προσφυγή, παθητικά νομιμοποιούνται η ΑΕΠΠ και η αναθέτουσα αρχή, ενώ όταν την κάνει δεκτή μόνο η ΑΕΠΠ. Το εδάφιο γ' δε, ορίζει ότι με την απόφαση της ΑΕΠΠ λογίζονται ως συμπροσβαλλόμενες και όλες οι συναφείς προς την εν λόγω απόφαση πράξεις ή παραλείψεις της

⁷ Νομιμοποιείται ενεργητικά ο φορέας που άσκησε την προσφυγή, π.χ. η ένωση και όχι τα μέλη, πρβλ. 1419/2021 ΣτΕ, ΤΠΝ ΝΟΜΟΣ.

⁸ ΑιτΕκθ Ν.4782/2021, σελ. 429, άρ. 138.

αναθέτουσας αρχής, εφόσον έχουν εκδοθεί ή συντελεστεί, αντιστοίχως, έως τη συζήτηση της αίτησης. Η διάταξη αυτή έχει την έννοια ότι σε περίπτωση αποδοχής αναστέλλεται η εκτέλεση ή ακυρώνονται πέραν της αποφάσεως της ΑΕΠΠ που ρητά προσβλήθηκε και οι συναφείς με αυτήν πράξεις και παραλείψεις της αναθέτουσας αρχής. Αντιθέτως, δεν σημαίνει ότι επιτρέπεται η προβολή νέων λόγων ακυρώσεως ως στρεφόμενοι, αυτοτελώς, κατά της συμπεροβαλλόμενης απόφασης⁹. Ως τέτοιες δε πράξεις ή παραλείψεις νοούνται όχι μόνον εκείνες, οι οποίες εκδίδονται ή εκδηλώνονται στο στάδιο αυτό της διαγωνιστικής διαδικασίας, αλλά και οι πράξεις με τις οποίες ασκήθηκε έλεγχος νομιμότητας επί των πράξεων αυτών δεδομένου ότι έχει έννομες συνέπειες για την ίδια διαδικασία¹⁰.

Το επιτρεπτό των προβαλλόμενων ισχυρισμών

Ενόψει της ενδικοφανούς φύσης της προδικαστικής προσφυγής, στην § 2 του άρ. 372 έτσι όπως τροποποιήθηκε από τον Ν. 4782/2021 οριοθετείται το περιεχόμενο της αίτησης της § 1. Σύμφωνα με την παράγραφο αυτή, με την αίτηση αναστολής και ακύρωσης μπορούν να προβληθούν μόνο λόγοι που είχαν προταθεί με την προδικαστική προσφυγή ή αφορούν στη διαδικασία ενώπιον της ΑΕΠΠ ή το περιεχόμενο των αποφάσεών της. Ο νομοθέτης λοιπόν αποκλείει δικονομικά την προβολή λόγων που δεν είχαν προβληθεί ενώπιον της ΑΕΠΠ το πρώτον στο δικαστήριο. Η ρύθμιση αυτή είναι ρητή

διατύπωση του νομολογιακού κανόνα του δικονομικού αποκλεισμού ενόψει του ενδικοφανούς χαρακτήρα της προσφυγής¹¹ και της λειτουργίας της εκκαθάρισης που αυτή επιτελεί για το σύστημα απονομής της δικαιοσύνης. Ζήτημα τίθεται αν θα δεχτούμε τα γενικώς νομολογούμενα στο διοικητικό δίκαιο περί προβολής ισχυρισμών, δηλαδή αν δεχτούμε ότι ο απλώς δεν μπορεί να προσβληθεί το πρώτον κεφάλαιο της πράξης της αναθέτουσας αρχής κατά του οποίου δεν είχε στραφεί ο θιγόμενος οικονομικός φορέας στην προσφυγή του¹² χωρίς να αποκλείεται η προβολή άλλων λόγων και ιδίως νέων νομικών ισχυρισμών. Ως ειδικότερη διάταξη κατά την μάλλον ορθότερη άποψη θα πρέπει να δεχτούμε ότι επειδή πρόκειται για ρητή περιοριστική αναφορά στον νόμο, δεν χωρεί η προβολή άλλων ισχυρισμών πέρα των αναφερόμενων. Κατ' εξαίρεση, κατά την διάταξη, μπορούν να προβληθούν το πρώτον ενώπιον του δικαστηρίου αιτιάσεις που αφορούν απόψεις ή συμπληρώματα της αιτιολογίας της αναθέτουσας αρχής ενώπιον της ΑΕΠΠ την οποία δέχτηκε η ΑΕΠΠ ή αφορούν την ίδια αυτή καθεαυτή την αιτιολογία που έδωσε η ΑΕΠΠ επί των προβαλλόμενων ισχυρισμών στην προσβαλλόμενη απόφαση εφόσον προσθέτουν κάτι επιπλέον πέραν από τις αιτιάσεις των διαδίκων¹³ ή όταν πρόκειται για παράβαση της διαδικασίας ενώπιον της ΑΕΠΠ¹⁴. Στην περίπτωση σιωπηρής απόρριψης της προδικαστικής προσφυγής από την ΑΕΠΠ προφανώς θα μπορούν να προταθούν μόνο οι ισχυρισμοί που είχαν

⁹ Βλ. 1419/2021 ΣτΕ, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ κάτι τέτοιο θα ερχόταν, άλλωστε, σε αντίθεση και με τον μνημονευόμενο στην αιτιολογική έκθεση του Ν. 4412/2016 σκοπό περί ταχείας επιλύσεως του συνόλου των τιθέμενων ζητημάτων κατά το στάδιο της εκδίκασης της προδικαστικής προσφυγής.

¹⁰ Βλ. 2/2021 ΣτΕ, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

¹¹ Για την ταυτότητα αντικειμένου ενδικοφανούς προσφυγής και ενδίκου βοηθήματος, πρβλ. 388/2014 και 98/2015 ΣτΕ, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

¹² Βλ. 235/2019 ΕΑ ΣτΕ και 314/2019 ΣτΕ, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

¹³ Βλ. 1419/2021 και 158/2019 ΣτΕ, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

¹⁴ Για την λυσιτέλεια του λόγου παράβασης της διαδικασίας λόγω μη τηρήσεως του δικαιώματος προηγούμενης ακρόασης του διοικουμένου απαιτείται παράλληλη αναφορά των ισχυρισμών που θα προέβαλε ενώπιον της ΑΕΠΠ αν είχε κληθεί και να αποδειχθεί ότι αυτοί θα επηρέαζαν ουσιαστικά την έκδοση απόφασης της ΑΕΠΠ. Πρβλ. 4447/2012 ΣτΕ Ολ και 1159/2013 ΣτΕ ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

προβληθεί στην αίτηση της ενδικοφανούς προσφυγής. Ειδικά δε για την αναθέτουσα αρχή εφόσον ασκεί την παραπάνω αίτηση, προβλέπεται στο επόμενο εδάφιο της ίδια παραγράφου η δυνατότητα προβολής και οψιγενών ισχυρισμών¹⁵ αναφορικά με τους επιτακτικούς λόγους δημοσίου συμφέροντος, οι οποίοι καθιστούν αναγκαία την άμεση ανάθεση της σύμβασης. Από την αναφορά στο «άμεση ανάθεση της σύμβασης» γίνεται αντιληπτό ότι η προβολή των ισχυρισμών αυτών αφορά την εκδίκαση της αίτησης αναστολής, που μπορεί να επιφέρει την αναστολή της ανάθεσης της σύμβασης και όχι την αίτηση ακύρωσης που επιφέρει την ακύρωση ή μη της απόφασης της ΑΕΠΠ. Παρά το γεγονός ότι πρόκειται για οψιγενείς ισχυρισμούς που δεν έχουν να κάνουν με τη νομιμότητα των όσων έχουν κριθεί με την απόφαση, μπορούν να προταθούν κατά στάθμιση με τα διακυβεύόμενα συμφέροντα του προσφεύγοντος και εφόσον δικαιολογούν την απόκλιση από την αναστολή της σύναψης της σύμβασης όπως προκύπτει και με το άρ. 372 § 8.

Προθεσμία άσκησης και κοινοποιήσεις

Στην § 4 του άρ. 372 όπως διαμορφώθηκε με τον νέο νόμο προβλέπονται τα διαδικαστικά και δη οι προθεσμίες και η εκδίκαση των υποθέσεων. Η αίτηση ασκείται εντός δέκα ημερών από τη γνώση που τεκμαίρεται δια της κοινοποιήσεως ή την πλήρη γνώση του αιτιολογικού της απόφασης της ΑΕΠΠ ή κατόπιν σιωπηρής απόρριψης από την ΑΕΠΠ που θεμελιώνεται με την παρέλευση

της προθεσμίας για την έκδοση απόφασης που έχει η τελευταία. Επίσης ορίζεται ότι η δικάσιμος για την εκδίκαση της αίτησης ακύρωσης δεν πρέπει να απέχει πέραν των εξήντα ημερών από την κατάθεση του δικογράφου. Τίθεται ζήτημα σε αυτό το σημείο μάλιστα αν αυτή η προθεσμία θεωρείται αποκλειστική. Κατά μάλλον ορθότερη άποψη δεν είναι αποκλειστική¹⁶ και μπορεί να δικαστεί ακόμα και αν την ξεπεράσει, καθώς δεν στερείται αρμοδιότητας το δικαστήριο. Θα θεωρήσουμε λοιπόν ότι πρόκειται σε αυτή την περίπτωση για ενδεικτική προθεσμία που απευθύνεται στις δικαστικές αρχές και η μη τήρησή της δεν συνεπάγεται δυσμενείς δικονομικές συνέπειες για του διαδικούς δεδομένου ότι τελεολογικά σκοπός της εν προκειμένω είναι ταχύτητας της διαδικασίας.

Αντίγραφο της αίτησης με κλήση κοινοποιείται επί ποινή απαραδέκτου με τη φροντίδα του αιτούντος προς την ΑΕΠΠ, την αναθέτουσα αρχή, αν δεν έχει ασκήσει αυτή την αίτηση, και προς κάθε τρίτο ενδιαφερόμενο, που διατάσσει ο Πρόεδρος με πράξη έως την επόμενη ημέρα από την κατάθεση της αίτησης, εντός αποκλειστικής προθεσμίας δύο ημερών από την έκδοση και την παραλαβή της πράξης του δικαστηρίου σχετικά με την κατάθεση προσφυγής και κοινοποίησης. Δημιουργούνται λοιπόν προθεσμίες δύο ταχυτήτων: η 2ήμερη προθεσμία που αφορά στην αναθέτουσα αρχή και στην ΑΕΠΠ και ξεκινάει από την παραλαβή της πράξης κατάθεσης και η 2 ήμερη προθεσμία που αφορά στον τρίτο έχοντα έννομο συμφέρον ενδιαφερόμενο που

¹⁵ Όπως στο άρ. 52 του π.δ. 18/89 η προσωρινή δικαστική προστασία εξαρτάται και από μία στάθμιση μεταξύ του δημοσίου συμφέροντος και των συμφερόντων των αιτούντων, έτσι και εδώ προβλέπονται οψιγενείς ισχυρισμοί που δικαιολογούνται κατά στάθμιση των συμφερόντων του υποψηφίου αναδόχου έναντι του γενικού συμφέροντος και επιβάλλουν την άμεση σύναψη της σύμβασης.

¹⁶ Βλ. για τις αποκλειστικές και ενδεικτικές προθεσμίες της Διοίκησης βλ. άρ. 10 § 5 ΚΔιοικΔ,

πρβλ. σχόλιο: Κ. Σαμαρτζής, ΔΕφΑθ 813/2020, Διδικ 5/2021, σελ. 818-824, www.sakkoulas-online.gr, όπου παραβάλλονται, ενδεικτικώς, 1399/1960 ΣτΕ Ολ., 1646/1997, 1075/2005 και 3042/2011 ΣτΕ. Επειδή ο νομοθέτης δεν όρισε αν η τασσόμενη αυτή προθεσμία είναι αποκλειστική θα θεωρήσουμε ότι πρόκειται για ενδεικτική που απευθύνεται στα δικαστήρια και δεν επιφέρει αρνητικές συνέπειες στους διαδικούς.

καθορίζεται από τον Πρόεδρο και ξεκινάει από την παραλαβή της διατασσόμενης από αυτόν πράξης. Όσον αφορά μάλιστα την παρέμβαση του τρίτου ενδιαφερόμενου αυτή κατατίθεται εντός αποκλειστικής προθεσμίας δέκα ημερών από την κοινοποίηση της αίτησης και επί ποινή απαραδέκτου ανεξαιρέτως αν τηρήθηκε η νόμιμη κλήση και χωρίς να επιδέχεται θεραπεία αν δεν αντιλέξουν οι διάδικοι στην συζήτηση όπως ισχύει στην αίτηση ακύρωσης του άρ. 21 § 6 του π.δ. 18/89¹⁷, ενώ επίσης κοινοποιείται με επιμέλεια του παρεμβαίνοντος στα λοιπά μέρη της δίκης εντός δύο ημερών από την αυτή κατάθεσή της, και έτσι ολοκληρούται παραδεκτώς με την επίδοσή της. Μέσα σε αυτές τις δέκα ημέρες πρέπει να κατατεθεί ο φάκελος και οι απόψεις των παθητικώς νομιμοποιούμενων και όλο το αποδεικτικό υλικό των διαδίκων. Το διατακτικό της δικαστικής απόφασης εκδίδεται εντός δεκαπέντε ημερών από τη συζήτηση της αίτησης της § 1 ή από την προθεσμία για την υποβολή υπομνημάτων, υπονοώντας ότι δίνεται σύντομη προθεσμία για την υποβολή υπομνημάτων. Τέλος, σύμφωνα με το άρ. 372 § 10 δεν υφίσταται αναστολή των προθεσμιών σε περίοδο δικαστικών διακοπών, άρα οι προθεσμίες τον Αύγουστο τρέχουν κανονικά.

Παράβολο και Προσωρινή Διαταγή

Στην § 5 προβλέπονται οι ρυθμίσεις αναφορικά με το ύψος, την έκδοση, τον τρόπο κατάθεσης του παραβόλου και οι προϋποθέσεις επιστροφής του. Ζήτημα τίθεται ως προς το τελευταίο εδάφιο αυτής της παραγράφου που ορίζει ότι «κατά τα λοιπά, εφαρμόζεται το άρ. 36 του π.δ. 18/89», κάτι που εκ πρώτης όψεως φαίνεται να είναι προβληματικό δεδομένου ότι το άρ. 36 έχει μεταφερθεί αναλόγως στον νόμο περί δημοσίων συμβάσεων με ειδικότερες διατάξεις. Μάλιστα, θα μπορούσε να συνομολογηθεί ότι αυτή η παραπομπή του άρ. 372 § 5 του Ν. 4412/2016 στο άρ. 36 του π.δ. αφορά στην

§ 4 εδ. α' και β' σχετικά με την επιστροφή παραβόλου λόγω παραίτησης ή κατάργησης της δίκης είτε στην κατάπτωση υπέρ του Δημοσίου, όμως κάτι τέτοιο δεν μπορεί να γίνει δεκτό δεδομένου ότι υπάρχει ειδικότερη διάταξη στο άρ. 363 § 6 του Ν. 4412/2016. Ακόμη, θα μπορούσε κανείς να υποστηρίξει ότι εφαρμόζεται η § 1 του άρ. 36 σχετικά με την απόρριψη ως απαραδέκτου του ενδίκου μέσου αν μέσα σε ένα μήνα από την κατάθεση του δικογράφου της δίκης δεν καταβληθεί παράβολο. Κάτι τέτοιο όμως θα ήταν παράλογο να γίνει δεκτό δεδομένου ότι προβλέπεται ειδικότερη διάταξη στο άρ. 372 § 5 που ορίζει ότι το 1/2 του παραβόλου καταβάλλεται κατά την κατάθεση της αίτησης και, το υπόλοιπο 1/2 με την απορριπτική απόφαση του Δικαστηρίου. Άρα το τελευταίο εδάφιο της § 5 είναι κενό γράμμα.

Με τη § 6 δε ορίζεται ρητώς ότι όσο διαρκεί η προθεσμία και με την κατάθεση της αίτησης αυτό που αναστέλλεται άνευ άλλου τινός είναι η σύναψη της συμβάσεως, πρόβλεψη που ίσχυε μέχρι πρότινος για την αυτοτελή αίτηση αναστολής. Ενώ επίσης, η προθεσμία και η κατάθεση κωλύουν την πρόοδο της διαγωνιστικής διαδικασίας της ανάθεσης και θεσπίζεται περιορισμένη χρονική διάρκειας αναστολή δεκαπέντε ημερών από την άσκηση της αίτησης. Κατ' εξαίρεση στις ως ανω περιπτώσεις μπορεί το αρμόδιο δικαστήριο με την προσωρινή διαταγή της § 7 να αποφανθεί διαφορετικά και να επιτρέψει την εξέλιξη της διαδικασίας για την ανάθεση ή να τροποποιήσει ή να ανακαλέσει την προσωρινή διαταγή.

Συμπέρασμα

Οι διατάξεις του νέου Ν. 4872/2021 εισάγουν ένα μεγάλο εύρος νέων ρυθμίσεων με σκοπό την επίσπευση της διαδικασίας έννομης προστασίας των δημοσίων συμβάσεων και την αποτροπή

¹⁷ Πάνος Λαζαράτος, ό.π., §§ 742, σελ. 569.

και αποθάρρυνση άσκησης άσκοπων και αλυσιτελών ενδίκων βοηθημάτων¹⁸. Η θέσπιση δικονομικών προϋποθέσεων από τον νομοθέτη που περιορίζουν την δυνατότητα εννόμου προστασίας δεν θέτουν συνταγματικά ζητήματα ούτε παραβιάζουν ενωσιακούς κανόνες, εφόσον όμως δεν αποκλείουν καθ' ολοκληρίαν τον διοικούμενο από την πρόσβαση στη δικαιοσύνη. Καινοτομία του νόμου αποτελεί το υβριδικό ένδικο βοήθημα του άρ. 372 και δη η σώρευση των ένδικων βοηθημάτων της αίτησης αναστολής και της αίτησης ακύρωσης σε ένα ενιαίο δικόγραφο. Οι βελτιώσεις του νόμου κρίνονται θετικές ενώ πολλές από τις ως άνω αλλαγές που επέφερε ο νόμος ήταν ήδη θέματα που δεχόταν η νομολογία για τη διοικητική προδικασία. Ωστόσο, το μόνο ίσως θέμα που τίθεται, είναι οι εξαιρετικά φιλόδοξες και ασφυκτικές προθεσμίες άσκησης και διενέργειας των απαραίτητων διαδικαστικών πράξεων που κάθε άλλο παρά θεσπίζουν και ποινή απαραδέκτου, προθεσμίες που για τα δεδομένα της ελληνικής δικαιοσύνης θα οδηγήσουν σε σωρεία απορρίψεων και ανεπιεικών συνεπειών για τον θιγόμενο οικονομικό φορέα που βρίσκεται στην μειονεκτική θέση στο βωμό της ταχείας επίλυσης των τιθέμενων ζητημάτων και στην αποτροπή από την άσκηση των εν λόγω ενδίκων βοηθημάτων. Η δικαστηριακή πρακτική θα δείξει τις τυχόν συνέπειες, ενώ η ως άνω περίπτωση θα μπορούσε στο μέλλον να τύχει νομοθετικής μεταβολής για ευμενέστερη αντιμετώπιση.

---

¹⁸ Βλ. σχετικώς 314-315/2021 ΣτΕ Ολ, www.adjustice.gr.